

Cultuur voor plezier en perspectief

Domeinoverstijgend samenwerken aan (mentaal) welzijn en veerkracht

Commissie Zorg, Cultuur, Welzijn & Sport gemeente Rotterdam

Claudia Marinelli, 28 mei 2025

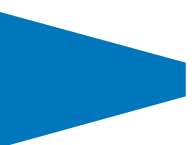

Met wie zijn we hier?

- Wat doe je graag in je vrije tijd?
- Wat brengt dat jou?

Intuïtief, kwalitatief en kwantitatief

- Intuïtief weten we dat het werkt
- Kwalitatief onderzoek is er veel gedaan (duizenden studies)
- Kwantitatief vooral door analyseren vele onderzoeken (door World Health Organisation & Health Evidence Network)
- *kunst kan een rol spelen in de preventie van psychische en lichamelijke aandoeningen (vanwege sociaal contact en je kunnen uiten)*
- *kunst kan een rol spelen in de behandeling of beheersing van acute en chronische ziekten (bijvoorbeeld Dansen door mensen met Parkinson)*
- *kunst kan een kosteneffectieve oplossing bieden, omdat gebruik gemaakt wordt van bestaande middelen (maar hier meer onderzoek over nodig)*

Relatie kunst en gezondheid

- **Mentaal**
Meer veerkracht, zelfvertrouwen;
omgaan met uitdagingen en veranderingen;
zingeving
- **Sociaal**
Helpt bij opbouwen relaties;
sociale vaardigheden;
verbinden aan andere perspectieven;
sociale ongelijkheid terugdringen
- **Fysiek**
Muziek, theater, dansen, tekenen: goed voor lichaam en hersenen

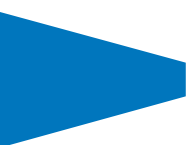
Ondersteund door bevindingen van o.a. neurowetenschapper Erik Scherder en wetenschapsjournalist Mark Mieras

Arts in Health

Arts in Health in Groningen

- Nieuw type professional
- Zorgverzekeraars zien te interesseren
- Onderzoek begeleidt de projecten
- Culture for Health EU

Janine Stubbe

bijzonder hoogleraar Arts and Well-being Erasmus & Codarts

“Het is heel gek, we zien overal dat de effecten van muziek, theater, dans, beeldende kunst op het leven groot zijn, zowel bij actief als passief participeren, en toch is er vaak discussie over. Mensen zeiden na mijn benoeming: ha, fijn, eindelijk onderzoek. Maar er zijn wereldwijd al ongeveer 3.000 onderzoeken gedaan die de wetenschappelijke basis voor de evidentie onomstotelijk bewijzen!”

Voorbeeld: El Sistema uit Venezuela (navolging = Leerorkesten in Nederland), kinderen uit alle sociale klassen krijgen gratis muzieklessen, waardoor hun sociale ontwikkeling en mentale welzijn is versterkt.

Rotterdamse/Rijnmondse voorbeelden

- Rotterdam Vakmanstad
uitdagende lesprogramma's die de brede ontwikkeling van kinderen stimuleert met bewezen effect
- Cultuur dichtbij via Cultuurregisseurs van Cultuur Concreet
slaat een brug tussen de leefwereld van Rotterdammers en de systeemwereld van gemeente, instanties en instellingen
- Quardin
talentontwikkeling en mentale kracht versterken van jongeren die elders niet gehoord worden
- My Breath My Music
ademtherapie via aangepaste instrumenten
- Antipesto – Storytellers (Vlaardingen en Schiedam)
jongeren vertellen hun eigen verhaal, nemen letterlijk de regie

SPOT Artiance, Alkmaar (kunst & GGZ)

Maïke Kooijmans, Talentologie

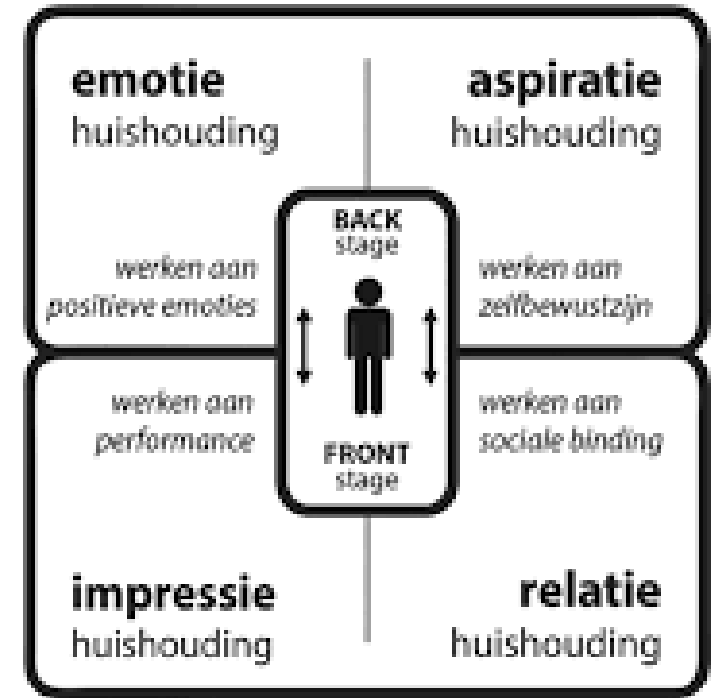
Lectoraat Opvoeden voor de Toekomst (Fontys)

Werkzame elementen project Dynamo Jeugdwerk

Inspireren Leren Werken bij Dynamo Jeugdwerk Eindhoven

Lumens (waaronder Dynamo Jeugdwerk valt) stelt:

- de jongere stijgt duurzaam meerdere treden op de participatieladder
- de jongere maakt minder gebruik van 1^e- en 2^e-lijns zorg

Wat zijn de effecten van culturele activiteiten op de ontwikkeling van jongeren in kwetsbare posities en hoe worden deze in de praktijk door culturele professionals en jongerenwerkers vormgegeven?

Literatuuronderzoek: 57 bronnen
16 Interviews met professionals
4 Interviews met jongeren
2 Klankbordgroep bijeenkomsten

K^L
AC

Effecten cultuur voor jongeren

- Beter zelfbeeld
- Meer sociale vaardigheden
- Nemen van eigen verantwoordelijkheid
- Doorzettingsvermogen
- Concentratievermogen
- Sterker sociaal netwerk

Talentgericht jongerenwerk versterkt beschermende factoren in leven jongere

Welzijn, cultuur en (gezondheids) zorg

Domeinoverstijgend
werken aan (beleids-)
thema's

Iedereen kan meedoen

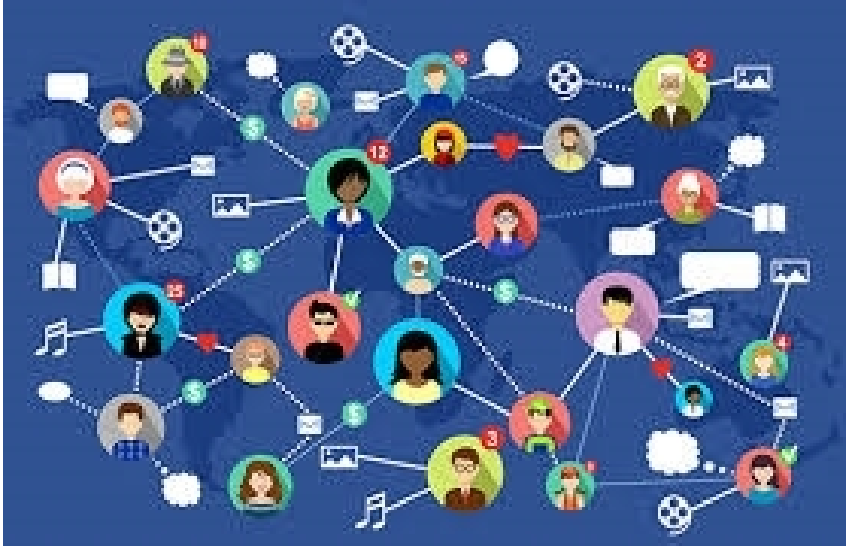
Werken aan
positieve
gezondheid

Samenwerkende professionals uit cultuur, zorg en welzijn tijdens cultureel Kom Erbij Festival Rijswijk Week tegen Eenzaamheid

Vragen over integraal samenwerken

- Wanneer is het structureel en duurzaam?
- Welke geslaagde voorbeelden zijn er binnen Rotterdam?
- Wat is er nodig, wat ontbreekt er nog?

Belemmerende factoren, uitdagingen

- Verschillen in beleid, doelen, financieringscriteria, taal.
- Geschat beleid en regelingen (afhankelijkheid projectsubsidies).
- Onbekendheid met de rol en toegevoegde waarde van kunst in het sociaal domein.
- Gebrek aan duurzame borging van samenwerking (kennis en ervaring).

Voorbeelden gemeenten

- Vele gemeenten: Brede Regeling Combinatiefuncties (de buurtsportcoaches en cultuurcoaches)
financiering VWS, OCW, gemeenten
- Nissewaard: High Five
buurtsport- en cultuurcoaches samen in één team
- Tilburg: ForwArt
culturele initiatieven gesteund door woningcorporaties, jongerenwerk, culturele instellingen en gemeente voor verandering in de wijk (Europees en gemeentelijk geld)
- Leeuwarden: Programma Over de Drempel
cultuurmakers & maatschappelijke organisaties tegen eenzaamheid (krachtenbundeling op thema)
- Utrecht: Gezondheidspact
afspraken, laagdrempelige en gelijkwaardige samenwerking tussen een veelheid aan partijen en inwoners

Domeinoverstijgend samenwerken

1. Kennis over elkaars domein en werk
2. Kennis over de waarde van cultuur voor zorg en welzijn
3. Organiseer en faciliteer vanuit een gezamenlijke visie (opgaves die vragen om samenwerking binnen de stad)
4. Proces: verbind van begin tot eind (partners, uitwisseling en evaluatie)
5. Investering in vaardigheden en attitude van betrokkenen

ervaringen actieonderzoek Tilburg en Assen

Praatplaat & gesprekscanvas voor samenwerking

Als **gemeenteambtenaar voor het sociaal domein** kun je kunst en cultuur inzetten om eenzame mensen te ondersteunen en de participatie van burgers te stimuleren.

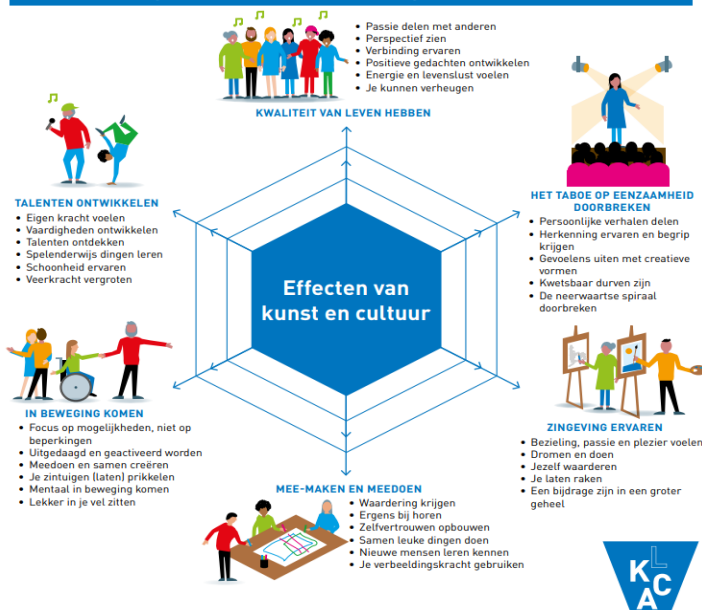
Gebruik deze praatplaat om helder te krijgen wat je wilt bereiken, en om het gesprek met (potentiële) samenwerkingspartijen vorm te geven.

MEER INSPIRATIE EN HANDVATTEN NODIG?
Online vind je veel aanvullende informatie over:

- de effecten van kunst en cultuur
- kansen en uitdagingen van samenwerking
- praktijkvoorbeelden
- tips en financiering
- informatiebank en publicaties

www.lkca.nl/eenzaamheid

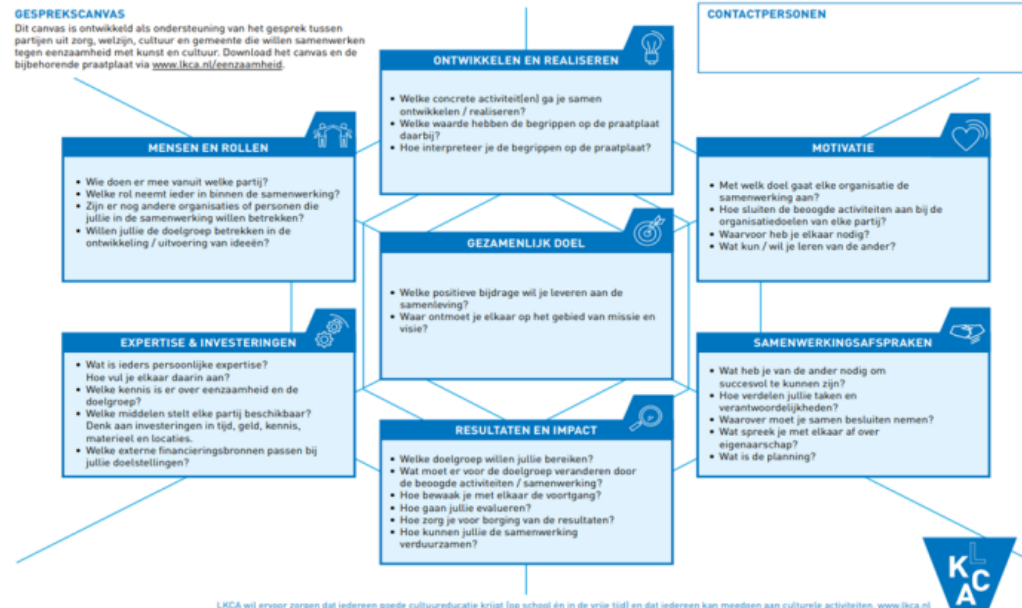
Integraal samenwerken tegen eenzaamheid

Samenwerken tegen eenzaamheid met kunst en cultuur

GESPREKSCANVAS

Dit canvas is ontwikkeld als ondersteuning van het gesprek tussen partijen uit zorg, welzijn, cultuur en gemeente die willen samenwerken tegen eenzaamheid met kunst en cultuur. Download het canvas en de bijbehorende praatplaat via www.lkca.nl/eenzaamheid.

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten. www.lkca.nl

Wat doet LKCA?

- **Verbinden**
*cultuurprofessionals onderling;
cultuur met andere domeinen*
- **Aanjagen**
actuele kwesties; netwerken; lobby
- **Beschouwen**
onderzoek, analyse, monitoring

[1sociaaldomein.nl](https://www.lkca.nl/channel/Cultuur,%20Zorg%20&%20Welzijn) → channel Cultuur, Zorg & Welzijn

<https://www.lkca.nl/artikel/kennisdossiers-cultuurparticipatie/>

'Lichterbij' CvK Eindhoven / Vitalis
Foto: Maaïke Mul

Vragen?

claudiamarinelli@lkca.nl / vraag@lkca.nl

